

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/166/2021
Identifikačné číslo spisu:	8417204139
Dátum vydania rozhodnutia:	24.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8417204139.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R Collectors s. r. o., Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8A, IČO: 50 094 297, zastúpenej Advokátskou kanceláriou RELEVANS s. r. o., Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8A, IČO: 47 232 471, proti žalovanému V. S.R., narodenému XX. W. XXXX, W. W. B., Š. XXX/XXX, za účasti osobitného subjektu na žalovanej strane Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS, Prešov, Námestie legionárov 5, IČO: 42 176 778, o 1 558,58 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 8Csp/106/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu Prešov z 18. decembra 2018 sp.zn. 22Co 109/2018, sp.zn. 22Co 110/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému a osobitnému subjektu na strane žalovanej nepriznáva proti žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Kežmarok (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. marca 2018, č. k. 8Csp/106/2017-114 v spojení s doplniacim rozsudkom z 18. apríla 2018, č.k. 8Csp/106/2017-118 zamietol žalobu a rozhodol, že žalovaný a osobitný subjekt na žalovanej strane má proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Sporovým stranám náhradu trov konania o vydanie doplnacieho rozsudku nepriznal.

1.1. Rozhodnutie odôvodnil podľa ustanovení § 1 ods. 2, § 2 písm. a) a b) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov, § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, § 100, § 101 a § 103 Občianskeho zákonníka.

1.2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vzhľadom na právnu povahu strán sporu považoval zmluvu o úvere zo dňa 24. novembra 2011 za typickú spotrebiteľskú zmluvu. Právny predchodca žalobcu pri uzatváraní a jej plnení konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, pričom z nej nevyplýva, že by žalovaný konal v rámci predmetu svojho podnikania. Súd prvej inštancie z úradnej povinnosti, majúcej na pamäti námietku premlčania nároku žalobcu vznesenú žalovaným preskúmal možnosť uplynutia premlčacej doby. Predbežnou otázkou predchádzajúcou skúmaniu premlčania bola otázka uznania dlhu

žalovaným. Súd prvej inštalácie sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, podľa ktorého je potrebné za začiatok plynutia premlčacej doby považovať dátum uznania dlhu žalovaným. V tejto otázke sa plne stotožnil s poukazom žalovaného na judikatúru súdov SR, ktoré vo svojich rozhodnutiach konštatovali, že pri podpise uznania dlhu žalovaným (kedy mohol, ale nemusel mať vedomosť o jeho prípadnom premlčaní) absentuje slobodná vôľa žalovaného takýto úkon urobiť. Úkony (uznanie dlhu na formulárovom tlačíve) sú s poukazom na ustanovenia § 37 Občianskeho zákonníka neplatné a preto nemohol nastať právny následok uznania záväzku žalovaným (sp. zn. 8MCdo/1/2014). Súd prvej inštalácie považoval úkony označené ako Uznanie dlhu z 11. augusta 2014 a Uznanie dlhu so splátkovým kalendárom z 05. júna 2016 za neplatné s tým, že tieto nemajú žiaden vplyv na plynutie premlčacej doby. K predčasnemu zosplatneniu došlo 17. marca 2014 a od nasledujúceho dňa, t.j. 18. marca 2014 mohol žalobca podať žalobu na súd. Žalobca podal žalobu až 02. mája 2017, t.j. po uplynutí trojročnej premlčacej doby a preto súd prvej inštalácie žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 a § 261 ods. 1 zákona č. 160/2016 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) tak, že v spore plne úspešnému žalovanému a osobitnému subjektu na žalovanej strane priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove rozsudkom z 18. decembra 2018 sp.zn. 22Co/109/2018, sp.zn. 22Co/110/2018 (ďalej aj „odvolací súd“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštalácie v spojení s jeho doplniacim rozsudkom a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštalácie správne ustálil, že medzi žalobcom a žalovaným ide o spotrebiteľský vzťah. Na predmetný právny vzťah je potrebné aplikovať všetky ustanovenia vzťahujúce sa na ochranu spotrebiteľa v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nasl., ako aj smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o úvere zo dňa 24. novembra 2011 uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným túto charakteristiku spĺňa. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti.

2.2. Odvolací súd zdôraznil, že v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, sa ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, mali použiť vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom; systematickým výkladom tohto ustanovenia je dostatočným spôsobom odôvodnený záver, že na účely posúdenia premlčania v spotrebiteľských zmluvách majúcich formu absolútneho obchodu sa prednostne použije právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Nastúpený trend ochrany spotrebiteľa v uvedených prípadoch potvrdil aj zákonodarcu novelizáciou § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka (pripojením tretej vety), podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keby sa inak mali použiť normy obchodného práva. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že predmetné ustanovenie poníma výkladový status a jeho cieľom bolo iba *expressis verbis* vyjadriť aj doposiaľ platné pravidlo prednostného použitia režimu Občianskeho zákonníka na spotrebiteľské záväzky. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného v rozsudku z 21. apríla 2015, sp. zn. 3MCdo/14/2014, ktorým zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, sa predmetné ustanovenie § 52 ods. 2 tretej vety Občianskeho zákonníka vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred jeho účinnosťou; rovnaký názor Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal aj vo svojom rozhodnutí zo dňa 28. mája 2015, sp. zn. 8MCdo/3/2015. Ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít tak

zastáva jednoznačne názor, že právna úprava chrániaca spotrebiteľa (napr. v prípadoch duálnej úpravy premlčania podľa Obchodného a Občianskeho zákonníka), odôvodňuje aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré sú pre spotrebiteľa (v určitej konkrétnej situácii) výhodnejšie. Aplikáciu občianskoprávnej úpravy o premlčaní v absolútnych obchodnoprávných zmluvách majúciach spotrebiteľský charakter odobril aj Ústavný súd SR (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 402/2013, zo dňa 19. júna 2013), ktorý takýto postup neoznačil za ústavne nekonformný.

2.3. K námietkam odvolateľa vzťahujúcim sa k uznaniu dlhu žalovaným, odvolací súd uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný 11. augusta 2014 formou návratky (č.l. 21 spisu) uznal dlh voči Poštovej banke, a.s., vyplývajúci zo zmluvy o úvere č. 6235030411, uzatvorenej medzi bankou ako veriteľom a dlžníkom vo výške 1 613,85 eura, ktorý sa stal splatným dňa 17. marca 2014. V tomto uznaní je uvedené, že dlžník v zmysle zákona č. 40/1964 Zb. v platnom znení uznáva dlh voči banke v plnom rozsahu čo do dôvodu a čo do výšky a to s prihliadnutím na stav pohľadávky a v zmysle § 558 OZ, ktorému porozumel. Zároveň sa zaväzuje dlh v celom rozsahu splatiť. Dlžník si je vedomý, že okrem uznaného dlhu vo výške 1 613,85 eura je povinný banke uhradiť aj zmluvné úroky z istiny vo výške 24,50 % ročne odo dňa po dni uznania dlhu do zaplatenia a úroky z omeškania z istiny vo výške 5,25 % odo dňa po dni uznania dlhu do zaplatenia. Zo spisu taktiež vyplýva, že žalovaný 05. júna 2016 (č.l. 22 spisu) písomne uznal svoj dlh k 18. aprílu 2016 vo výške 1 961,84 eura voči Poštovej banke vyplývajúci zo Zmluvy o úvere č. 6235030411. Žalovaný v ňom vyhlásil, že sa dlh s príslušenstvom zaväzuje splácať v minimálnych mesačných splátkach vo výške 80 eur počnúc dňom 03. májom 2016, a to až do úplného splatenia dlhu a príslušenstva. Obidve listiny sú vyhotovené vo forme predtlačenej formulára, ktoré právny predchodca žalobcu vopred pripravil a žalovaný nemal možnosť ich žiadnym spôsobom ovplyvniť.

2.4. Je nepochybné, že uznanie záväzku je jednostranný právny úkon, v ktorom dlžník uznáva záväzok čo do dôvodu a výšky. Na jeho platnosť je potrebná písomná forma, príslub zaplatenia dlhu a špecifikácia dlhu s uvedením jeho dôvodu a výšky, avšak samotné splnenie týchto náležitostí nerobí z právneho úkonu uznávacie vyhlásenie, pokiaľ nie je podložené tiež slobodnou vôľou konajúcej osoby smerujúcou ku vzniku práv či povinností z neho vyplývajúcich. Vzhľadom na vopred formulovaný obsah uznania možno mať vážne pochybnosti o tom, že skutočný prejav vôle dlžníka zodpovedá jej obsahu, pretože iniciatíva k uzatvoreniu takejto dohody nikdy nevychádza od spotrebiteľa. Odvolací súd bol názoru, že pri podpise chýbala vôľa žalovaného uznať tento dlh. Z textu uznania nevyplýva vedomosť žalovaného o tom, že súdna vymáhateľnosť pohľadávky žalobcu mohla už zaniknúť, nemal vedomosť ani o priebehu predchádzajúceho splácania úveru, koľko z čerpanej sumy zaplatil na istine, koľko na úrokoch prípadne na iných poplatkoch. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade žalobca ako veriteľ dosiahla uzatvorenie dohody o uznaní dlhu a dohody o uzavretí splátkového kalendára v dôsledku použitia nekalej obchodnej praktiky spočívajúcej v tom, že právny úkon, obsahom ktorého bolo uznanie dlhu, bol súčasťou predtlačenej formulára, do ktorého sa doplnili len údaje o žalovanom. Žalobca však počas konania nepreukázal (na nej bolo dôkazné bremeno), že žalovanému ako priemernému spotrebiteľovi boli akokoľvek vysvetlené, v súlade s požiadavkou odbornej starostlivosti, následky uznania dlhu najmä s ohľadom na jeho premlčanie, resp. dĺžky premlčacej doby. Následne žalovaný bez toho, aby mu boli vysvetlené následky uznania záväzku, dohody podpísal (došlo k narušeniu ekonomického správania sa priemerného spotrebiteľa). Ak by bol žalobca žalovanému vysvetlil následky uznania záväzku (10-ročná premlčacia lehota), bolo by nelogické, že by žalovaný s takýmto poznatkom dohodu o uznaní záväzku podpísal. Takémuto konaniu nemožno priznať ochranu. Súdna prax vychádza zo stanoviska, že dohoda o splátkach je typicky formulárovým ošetrením vzniknutého stavu, kedy sa na podpis spotrebiteľovi predkladá zdanlivo výhodný formulár o splátkach. Aj v tomto prípade dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznaní dlhu predloženú žalobcom treba považovať za formulárový dokument, ktorý má zdanlivo pôsobiť ako ústupok vo forme povolenia splátok dlhu, avšak jeho cieľom je dosiahnutie uznania záväzku a tým predĺženie premlčacej lehoty na uplatnenie nároku. Z textu dohody je zrejmé, že ide o formulár, ktorý žalobca používa vo vzťahu k neurčitému počtu dlžníkov. Možno konštatovať, že ak dlžník podpisuje takúto dohodu, nerobí to z dôvodu, aby uznal svoj záväzok, ale aby dosiahol splátky svojho dlhu.

2.5. Podľa názoru odvolacieho súdu podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa zmluvné dojednania spotrebiteľských zmlúv nemôžu odchyliť od zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa nesmie vzdať práv, ktoré mu zákon poskytuje, alebo inak zhoršiť svoje postavenie. K podpisu uznania záväzku

došlo za použitia nekalej obchodnej praktiky, t.j. konania v rozpore s dobrými mravmi. Takýto jednostranný právny úkon je potom potrebné vyhodnotiť ako absolútne neplatný, od počiatku neexistujúci a samozrejme nespôsobujúci následky, t.j. v konkrétnom prípade nedošlo platne k uznaniu záväzku, čo má za následok, že v danom prípade je premľacia lehota 3-ročná. Pre úplnosť odvolací súd poukázal, že uvedený právny názor je aj v súlade s názorom vyjadreným v rozhodnutí zo 16. januára 2013, sp. zn. 6MCdo/9/2012, podľa ktorého kým rešpektovanie princípu „neznalosť zákona neospravedľňuje“ v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) je potrebné vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je „princíp ochrany spotrebiteľa“. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, realite praktického života odporuje požiadavka na podrobnú (až detailnú) znalosť právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.

2.6. Keďže nedošlo k platnému uznaniu záväzku žalovaným tým, že podpísal vyššie uvedené listiny o uznaní dlhu a uznaní dlhu so splátkovým kalendárom, nemožno vo vzťahu k premľaniu aplikovať ustanovenie § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka, t. j. desaťročnú premľaciu dobu. Vzhľadom na uvedené považuje odvolací súd záver súdu prvej inštancie o dôvodnosti námietky premľania za správny, pretože ak sa dlžník premľania dovoľá, nemožno premľané právo veriteľovi priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil.

2.7. Žalobca namietal účelnosť trov právneho zastúpenia Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS, ktorý vystupoval na strane žalovaného ako osobitný subjekt podľa § 95 CSP. V napadnutom uznesení však súd prvej inštancie neposudzoval účelnosť vynaložených trov Združenia, ani nerozhodoval o tom, za ktoré konkrétne úkony právnej služby prizná alebo neprizná náhradu. Posudzovanie účelnosti úkonov právnej služby nie je súčasťou rozhodovania o nároku na náhradu trov konania. Súd posudzuje účelnosť trov potrebných na uplatňovanie alebo bránenie práva a aplikuje vyhlášku č. 655/2004 Z.z. až v rámci rozhodovania o výške trov konania. Pri rozhodovaní o nároku súd podľa pomeru úspechu posúdi, či bola strana v konaní úspešná v plnom rozsahu, a prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, alebo rozhodne, že strana bola úspešná len v časti, a nárok na náhradu trov konania prizná len čiastočne. V danom prípade osobitný subjekt na strane žalovaného má v konaní právo na náhradu trov konania, ku ktorým bez akýchkoľvek pochybností patrí i náhrada trov právneho zastúpenia. Osobitnému subjektu môže byť priznaná náhrada trov konania len v prípade, ak právo na náhradu trov konania vznikne tej strane sporu, na strane ktorej v konaní vystupoval. V prejednávanej veci došlo k zamietnutiu žaloby žalobcu v celom rozsahu, vznikol úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania a tento nárok vznikol aj osobitnému subjektu - na jeho strane, ktorý bol v spore zastúpený právnym zástupcom z radov advokátov. Preto vzhľadom na výsledok sporu vznikol nárok na náhradu trov konania osobitnému subjektu, pribratému do konania na základe súhlasu žalovaného. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 CSP a úspešnému žalovanému a osobitnému subjektu na žalovanej strane im náhradu nepriznal lebo im žiadne preukázateľne trovy odvolacieho konania nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, jeho prípustnosť odôvodnil v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP namietal nesprávne právne posúdenie otázky premľania žalobou uplatneného práva s formuláciou právnej otázky, či došlo k správnej aplikácii ustanovení zákona pri posudzovaní uznania záväzku žalovaným. V dovolaní odkázal na nález ústavného súdu PL. ÚS 11/2016, ktorým bol vyslovený nesúladsť ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. s ústavou (č.l. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1). Podľa názoru dovolateľa žalovaný uznal písomne záväzok a preto 10 ročná premľacia doba mohla uplynúť najskôr až 5. júna 2026. Nesúhlasil, že uznanie dlhu predstavuje nekalú obchodnú praktiku, žalovaný neplnil povinnosti zo zmluvy o úvere na čo bol viackrát písomne upomínaný. Otázku premľacej doby mal súd posudzovať podľa Obchodného zákonníka, teda ako štvorročnú (2MCdo/16/2014). Dovolateľka naostatok namietala, že nevidí ako

účelné, aby osobitný subjekt na žalovanej strane bol zastúpený advokátom, zároveň rovnakým, akým bol zastúpený žalovaný, preto takéto trovy právneho zastúpenia nepovažovala za účelne.

4. Žalovaný ani osobitný subjekt na jeho strane nevyužili právo vyjadriť sa k dovolaniu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle,

ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania odôvodnil v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, k čomu dovolací súd poznamenáva:

15.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15.2. Relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP je právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

15.3. Právnym posúdením vecí je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

16. Dovolateľ v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP v dovolaní formulovala otázku, či odvolací súd pri uznaní záväzku aplikoval správne ustanovenia zákona.

16.1. Súdy pri posudzovaní (ne)platnosti právneho úkonu uznania záväzku žalovaným tento posudzovali

v zmysle ustanovenia o právnych úkonoch podľa ustanovenia § 37 Občianskeho zákonníka (viď bod 23 rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s bodom 18 a 19 rozsudku odvolacieho súdu) a to z hľadísk náležitosti vôle a jej prejavu u konajúceho subjektu. Dovolacia argumentácia však nesmerovala k spochybneniu takéhoto právneho posúdenia veci súdmi. Smerovala k spochybneniu (len) dĺžky premlčacej doby, túto ale rieši ustanovenie § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Uvedené ustanovenie nadobudlo účinnosť 1. mája 2014 a prijatý právny predpis nemá prechodné ustanovenia. To znamená, že od jeho účinnosti sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Súčasná ustálená súdna prax dovolacieho súdu sa od takej aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka neodklonila (3MCdo/14/2014, 2MCdo/5/2015, 4MCdo/17/2014, 8MCdo/13/2014, 1Cdo/23/2017, 8Cdo/119/2017), čím ani pre tento prípad nie je opodstatnené tvrdenie dovolateľa o náležitom uplatnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP (o odklone); zároveň je tým vylúčené náležité zdôvodnenie (resp. uplatnenie) i dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP (ako otázky doposiaľ dovolacím súdom neriešenej). Rozhodnutie dovolacieho súdu sp.zn. 2MCdo/16/2014 sa na túto vec nevzťahuje, pretože bolo založené na inom právnom posúdení veci, neumožňujúcim aplikáciu ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka účinného od 1. mája 2014, lebo rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo vyhlásené 9. mája 2013 a rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vyhlásené 10. apríla 2014, teda pred nadobudnutím účinnosti uvedenej právnej úpravy (pred 1. májom 2014).

16.2. Pokiaľ dovolateľ poukazuje na protiústavnosť ustanovenia § 5b zákona 250/2007 Z.z. k tomu dovolací súd uvádza, že v danom prípade sa nejednalo o prípad, kedy by súdy ex officio (bez návrhu) prihliadali na námietku premlčania záväzku, lebo v danom prípade námietku premlčania vzniesol žalovaný pred súdom prvej inštancie v písomnom podaní označenom ako vyjadrenie k žalobe (viď č.l. 53 spisu).

17. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP voči potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súd v časti trov prvostupňového konania, namietajúc správnosť právneho posúdenia veci ohľadne priznania nároku na náhradu trov konania pred súdom prvého stupňa osobitnému subjektu na žalovanej strane, dovolací súd tu odkazuje na ustanovenie § 421 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). Podľa § 357 písm. m) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) voči nároku na náhradu trov konania nie je v zmysle § 421 ods. 2 CSP prípustné (§ 447 písm. c) CSP).

18. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu, ktorým namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP v časti odmietol podľa § 447 písm. c) ako smerujúce proti rozhodnutiu proti ktorému nie je prípustné a v časti ho odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

19. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanému a osobitnému subjektu na žalovanej strane ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanému a osobitnému subjektu na žalovanej strane žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.